

Framantari - o poveste de dragoste si neliniste

De Getta Neumann

Suntem in 1967, *Razboiul de Sase Zile* e in toi. Intr-o camera de spital se intalnesc trei adolescenti bolnavi, o fata si doi baieti, tremurand de febra si frica, de singuratate si dor. Aerul vibreaza de vorbele lor infrigurate, de sentimentele care se infiripeaza intre ei, de groaza ca tara e napadita si distrusa. Asa incepe romanul ***O femeie fugе de o veste***, de David Grossman. In urmatorii treizeci si ceva de ani, destinele lui Ora, Avram si Ilan se incruciseaza, se inlantuie, se unesc, se despart, in aceeasi atmosfera deliranta de dragoste si teama existentiala.

Naratiunea propriu-zisa se desfasoara in anul 2000. Ofer, fiul lui Ora, participa la o operatie militara majora. Cuprinsa de neliniste si presimtiri funeste, Ora cutreiera dealurile din nordul Israelului impreuna cu Avram. Mersul si vorbitul sunt mijloacele ei de a-si proteja fiul. In gandirea ei magica, daca cei trei de la armata bat la usa sa anunte sfarsitul si nu o gasesc acasa, vestea nu va fi transmisa, deci, nu devine realitate. Refuza rolul mamei care asteapta, se revolta impotriva situatiei insuportabile de a-si sti fiul in pericol de moarte. Povestind in amanuntime despre Ofer, copilaria si tineretea lui, fiinta si gandirea lui, mama intinde scutul cuvintului asupra fiului.

Romanul era aproape terminat in 2006, cand a izbucnit al doilea razboi din Liban, dupa ce trei soldati israelieni au fost ucisi si alti doi, raniti mortal de Hezbollah. Grossman a sprijinit riposta militara a Israelului, un caz de auto-aparare. Dupa o luna de bombardari devenise insa clar ca Israelul nu putea obtine mai mult decat cu pretul unor sacrificii mari. Grossman, Oz si Yehoshua, cei trei mari scriitori si intelectuali israelieni, au cerut guvernului sa intrerupa actiunile militare, dar lupta a continuat. Cateva ore inainte de armistitiu, la ora doua noaptea, sotii Grossman au auzit soneria. Fiul lor Uri, 20 de ani, a cazut.

Dupa ce a trecut prima luna de doliu, scriitorul se aseza din nou la masa de lucru. Daca inainte de moartea lui Uri incercase sa exorcizeze primejdia scriind despre ea, acum scrisul deveni un mijloc de a supravietui. "L-am pierdut deja pe fiul meu. Nu voiam sa ma pierd si pe mine. Prin actul scrierii, nu mai sunt o victima pasiva. Ma smulg din starea de paralizie. Creez. Si aleg viata."

Israelienii, toti uniti prin grija pentru copiii lor, s-au regasit in aceasta carte. S-au vandut peste 100.000 de exemplare, enorm pentru o tara atat de mica. In aceeasi zi, una din figurile marcante ale extremei stanga, jurnalistul Gideon Levy si una din extrema dreapta, Effie Eitam, au spus amandoi lui Grossman : "Cartea asta este cartea mea. "

Este o mare virtute a cartii ca nu reprezinta o pozitie politica partinica, ci descrie o stare generala, in care normalitatea este doar o pojghita, fericirea temporara, planurile pe termen scurt. Existenta este precara, fiinta fragila, soarta arbitrara. Avram si Ilan o roaga pe Ora sa traga la sorti, fara sa-i dezvaluie menirea

jocului. Pe biletul tras de Ora sta numele lui Avram. El este cel care pleaca in misiune, este facut prizonier de soldatii egipteni si supus unor torturi bestiale. Cand se intoarce, Avram este o epava, o ruina de om, un neom. Pentru ca detinea secrete militare importante, este supus unui interogatoriu dur si de catre serviciile de informatie israeliene. Viata lui este definitiv distrusa. Hazardul a hotarat ca el sa fie victima. Israelul este o tara in care, mai mult decat in alte tari, orice gest poate fi fatal.

Te trec fiorii cand Ofer, copil de 6 ani, descopera ca Israel este inconjurat de dusmani. "Cine ne uraste in lume ? Care tari sunt impotriva noastra ?" Mama incearca sa explice, sa nuanteze, sa atenueze, dar lista prietenilor este scurta si baietelul intra in panica si se uita la parinti "de parca ar fi cu totii condamnati la moarte". La capatul argumentelor si puterilor, Ora, cu toate ca cu vederi de pacifista, ii administreaza un tratament simplu, dar eficace. Conduce micutul intr-un loc cu duzine de tancuri, monstria de metal in slujba apararii tarii. Oricat de trist este, argumentul fortei militare este singurul care functioneaza.

Durerea tasneste in repetate randuri la suprafata. Prima intrebare a lui Avram cand isi revine din starea de toropeala vecina cu coma este : "Mai exista un Israel ? " Ofer, care se prezinta voluntar pentru o ofensiva extrem de periculoasa, ii sopteste mamei la despartire : "Daca mi se intampla ceva, promite-mi ca vei pleca din tara. " Iar Ora : "Asta nu e viata cand traiesti fiecare ora, fiecare zi cu obsesia sau presentimentul ca ceva foarte rau s-ar putea sa se intample."

Proza lui Grossman rascoleste prin intensitate si emotie lirica, prin densitate. Totusi, cu toata veneratia pe care o port scriitorului, omului si operei, nu pot sa nu ii reprosez ca nu a stiut sa introduca intervale de destindere. Iluminand inca si inca o perioada din viata personajelor, cartea devine pe alocuri greoaie, surescitarea eroinei oboseste, acuitatea naratiunii se toceste.

Ar fi nedrept sa poposim prea mult asupra putinelor cusururi ale unui roman minunat. Este admirabil cum Grossman reuseste sa patrunda psihologia unei femei. Si el, asemenea lui Flaubert, "Mme Bovary, c'est moi", poate spune "Ora, sunt eu. " Este exceptional felul in care intelege copiii si lumea lor, iubirea, prietenia. Este impresionant cum descrie relatia dintre Ora si Sami, arab israelian. Cu toata apropierea sufleteasca dintre cei doi, convietuirea pasnica este imposibila in contextul conflictului.

Este un roman foarte uman, foarte israelian. Peisajul, colinele din Galilea, prinde viata prin flora, fauna, oamenii care-l perinda. Dragostea de tara se imbina cu frica de razboi, de palestinieni si intetesc setea de normalitate. Nicio alta tara nu e nevoita sa lupte pentru existenta, niciun alt popor nu traieste cu teama anihilarii, spune David Grossman intr-un interviu. Dar realitatea nu este incremenita pe vecie, ea este vie si poate fi remodelata.

Un articol excelent despre David Grossman si romanul *To the End Of the Land* (titlul in engleza)

The Unconsoled

A writer's tragedy and a nation's

By George Parker

http://www.newyorker.com/reporting/2010/09/27/100927fa_fact_packer